

NSV-VBO
Prijs voor Beleidsonderzoek 2019

Jury rapport

ACHTERGROND VAN DE PRIJS

Deze tweejaarlijks uit te reiken prijs is in 2009 ingesteld door de Nederlandse Sociologische Vereniging en de Vereniging voor Beleidsonderzoek en wordt dit jaar voor de vijfde keer uitgereikt. De prijs is bestemd voor het beste beleidsonderzoek en/of advies tussen september 2017 en mei 2019 waarin de wisselwerking tussen wetenschap en toegepast onderzoek duidelijk naar voren komt. Alle (medewerkers van) onderzoeksbureaus die werken voor externe opdrachtgevers kunnen naar de prijs meedingen, mits zij lid zijn van de VBO of de NSV (als auteur of directielid). Ook konden dit jaar onderzoeken of adviezen die in samenwerking met universiteiten zijn uitgevoerd of uitgebracht worden ingediend. Naast bijdragen in de vorm van rapporten konden ook bijdragen in de vorm een wetenschappelijk artikel worden ingezonden.

De prijs beoogt het vele interessante beleidsonderzoek dat in Nederland plaatsvindt beter voor het voetlicht te brengen. Tevens worden met de prijs onderzoekers en onderzoeksbureaus uitgedaagd hun (beste) producten uit te werken en voor te dragen aan het wetenschappelijke forum.

WERKWIJZE VAN DE JURY

De jury heeft in totaal dertien geldige inzendingen voor de prijs ontvangen. Deze inzendingen waren zeer divers van karakter: zo betrof het onder andere beleidsonderzoeken op het gebied van criminaliteit en veiligheid, onderwijs, woningbouw en infrastructuur, en de integratie van statushouders. Sommige onderzoeken richtten zich op zeer specifieke interventies of vragen, waar andere meer gericht waren op meer algemeen beleid, soms zelfs strekkend tot beleidssectoren.

Elke inzending is in een eerste ronde door twee van de vier juryleden beoordeeld. De inzendingen zijn beoordeeld op grond van de volgende criteria

1. Inbedding in de gamma-wetenschappelijke literatuur
2. Methoden en technieken
3. Beleidsrelevantie
4. Leesbaarheid en stijl

Daarnaast was er aandacht voor het vernieuwende gehalte van de inzending.

Indien een jurylid op enigerlei wijze betrokken was bij een inzending, heeft het betreffende jurylid zich niet gemengd in de juryberaadslaging.

De secretaris heeft de beoordelingen per jurylid verzameld en per jurylid een rangorde van hun beoordelingen gemaakt. Op basis van deze beoordeling bleken twee inzendingen overduidelijke favorieten: in tegenstelling tot de andere rapporten, waren zij door beide beoordelaars als beste beoordeeld. De jury heeft daarom deze twee bijdragen genomineerd voor de prijs. De twee finalisten zijn vervolgens in een tweede ronde kritisch besproken en met elkaar vergeleken.

ALGEMENE BESPIEGELINGEN

De jury deelt graag een aantal bespiegelingen over de stand van zaken van het beleidsonderzoek in Nederland zoals zij dat in de inzendingen aantrof. U zou deze bespiegelingen kunnen beschouwen als kritische noten, maar de jury hoopt vooral dat u ze als aanmoediging voor de toekomst beschouwt.

Allereerst constateert de jury dat de kwaliteit van de inzendingen wat meer varieerde dan in voorgaande jaren waarin de prijs werd uitgereikt. De variatie in kwaliteit betrof verschillende dimensies zoals de leesbaarheid en structuur van de rapporten, de verantwoording van de gekozen onderzoekaankpak, de inbedding in literatuur, en de presentatie van en de reflectie op de onderzoeksresultaten. Daarbij viel op dat de rapporten die (deels) met behulp van NWO subsidies tot stand gekomen zijn over het algemeen hoge(re) ogen gooiden bij de jury. Dit doet vermoeden dat de kwaliteit van beleidsonderzoek niet alleen samenhangt met wijze waarop onderzoeksbureaus of –consortia onderzoek uitvoeren en rapporteren, maar ook met de opdrachtgevers en de ruimte en voorwaarden die zij scheppen voor de uitvoering van beleidsonderzoek. Anders gezegd: hoe groter het budget voor het onderzoek, hoe rijker het onderzoek ook qua inhoud is.

Ten tweede viel het de jury op dat veel inzendingen qua doelstellingen vooral gericht waren op het verkrijgen van inzicht en het vergaren van kennis en inzicht in beleidsproblemen, en veel minder op het leveren van een concrete bijdrage aan de beleidspraktijk in het licht van specifieke beleidsdoelstellingen. Dit maakt in de ogen van de jury dat deze inzendingen voor deze prijs uiteindelijk ook weinig concrete, direct uitvoerbare handvaten voor de beleidspraktijk leverden. Alhoewel de jury erkent dat opdrachtgevers grotendeels de doelstellingen van beleidsonderzoek bepalen, en dat aanbevelingen in sommige gevallen expliciet niet gewenst waren, ziet de jury het onderscheidend belang van beleidsonderzoek juist vooral gelegen in het leveren van concrete inzichten en handvaten voor de beleidspraktijk op basis van zorgvuldig verkregen onderzoeksresultaten.

TWEE FINALISTEN

Bovenstaande bespiegelingen in ogenschouw nemende, heeft de jury de volgende twee inzendingen genomineerd:

Versnelde participatie en integratie van vluchtelingen: de Amsterdamse aanpak

- Regioplan: Adriaan Oostveen, Jeanine Klaver en Myrthe Born

De toekomst van vakmanschap

- Universiteit Maastricht, ROA: R. van der Velden (projectleider), D. Fouarge M. Levels & C. Meng
- UvA Kohnstamm Instituut: M. Buisman, A. van der Meijden & R. Petit
- UvA AMCIS: T. Bol, J. Rozer & H. van de Werfhorst
- ECBO: M. Groeneveld, H. Smulders & A. Wetserhuis

Deze rapporten hebben als gemene deler dat zij beiden gefinancierd zijn door NWO, te weten NRO en ZonMw, in consortia zijn uitgevoerd, en meerjarig onderzoek betreffen. In vele andere opzichten verschillen de rapporten fundamenteel van elkaar: het ene rapport buigt zich over een groot vraagstuk in het MBO onderwijs, het andere onderzoekt de effectiviteit van een specifieke gemeentelijke aanpak. Het ene rapport is tot stand gekomen door grootschalige samenwerking tussen drie universitaire onderzoeksinstituten en een onafhankelijk onderzoeksbureau, het andere door intensieve samenwerking tussen één onderzoeksbureau en een gemeente. Ook blinken beide rapporten uit op verschillende aspecten. We bespreken die hieronder.

Het rapport over de Amsterdamse aanpak van de versnelde participatie en integratie van vluchtelingen is uitgevoerd door Regioplan in nauwe samenwerking met de gemeente Amsterdam. Het rapport presenteert de resultaten van een evaluatie van een nieuwe aanpak in Amsterdam om de instroom van vluchtelingen naar de arbeidsmarkt te versnellen en te bevorderen. Het rapport betreft een overkoepelende eindrapportage die gebaseerd is op vier deelproducten. Het onderzoek vergelijkt verschillende cohorten statushouders om zo de periode voor en na de nieuwe aanpak te analyseren.

Het onderzoek combineert een kwantitatieve onderzoekaank – de analyse van gegevens uit het gemeentelijke klantvolgsysteem gekoppeld aan CBS data over arbeidsparticipatie - met een kwalitatieve aanpak via interviews met verschillende cohorten Amsterdamse statushouders en focusgroepen met gemeentelijke beleidsmakers en uitvoerders. De onderzoeksresultaten worden geordend aan de hand van een aantal vooraf geformuleerde verwachtingen over de uitkomsten van de aanpak en de veronderstelde werkzame elementen van de aanpak. Hierbij wordt gebruik gemaakt van inzichten over het reconstrueren van de

beleidstheorie achter de aanpak en het opstellen van zogenaamde context-mechanisme-uitkomst-configuraties.

Het cohort dat de volledige nieuwe aanpak heeft doorlopen lijkt sneller en meer werk te vinden, en eerder uit te stromen uit een uitkering, maar dit lijkt deels het resultaat van een aantrekkelijke arbeidsmarkt. Tegelijk blijkt dat veel statushouders vooral kortdurende contracten krijgen, in sectoren als de horeca, en dat het voor bepaalde groepen statushouders moeilijker is om aan het werk te komen dan voor andere. De interviews laten enerzijds zien dat statushouders de aanpak als positief ervaren en een verandering ten goede, maar dat er ook leerpunten zijn ten aanzien van de aanpak.

De jury is gecharmeerd van de geavanceerde inzet van verschillende methoden, de diepgaande en doorwrochte analyse van resultaten aan de hand van een vooraf opgesteld kader, alsook van de concrete handvaten voor verbetering die in het rapport geformuleerd worden en de kritische reflectie op de waarde van de gegenereerde resultaten. Het rapport is in de ogen van de jury een lichtend voorbeeld van gedegen evaluatie van gemeentelijk beleid met daaraan gekoppeld concrete handvaten voor verbetering. Anders dan in veel andere studies is het onderzoek kwalitatief en kwantitatief van aard en verdwijnt het kwalitatief onderzoek niet in een tekst box maar maakt het integraal onderdeel uit van de studie. Zulk onderzoek stelt gemeenten in deze uitdagende tijd van decentralisatie in staat op een systematische manier onderbouwde beleidsbeslissingen te nemen. Omdat beleidsmakers, politiek en zelfs professionals er mee aan de slag zouden moeten, mist de jury handzame samenvattingen. Het hele rapport zou sterk verbeteren als meer aandacht was geweest voor de leesbaarheid.

Het rapport 'De toekomst van vakmanschap' betreft een samenvattend eindrapport gebaseerd op meerdere deelprojecten gericht op de vraag 'hoe de verschillende definities van vakmanschap passen binnen het spanningsveld tussen enerzijds het bieden van een goede entree op de arbeidsmarkt op korte termijn, en anderzijds het opleiden van mensen die duurzaam inzetbaar zijn in een veranderende context' (p.5). Het rapport is tot stand gekomen op basis van onderzoek in een groot consortium waarin twaalf onderzoekers van drie universitair gerelateerde onderzoeksinstituten samenwerkten met een onafhankelijk onderzoeksbureau. Op basis van de dertien publicaties die uit het project zijn voortgekomen, schetst het rapport de beleidscontext waarin deze vraag speelt (in het MBO onderwijs) en de resultaten van de verschillende deelonderzoeken. Hierbij komen veranderingen in de beroepenstructuur van mbo-vakmensen aan bod, als ook de vergelijking tussen meer generieke en specialistische opleidingen. Daarnaast wordt ingegaan op de vraag of de arbeidskansen van specialistische en breder geschoolde vakmensen van elkaar verschillen. Tot slot wordt een vergelijking met landen als Frankrijk en Duitsland gemaakt. Eén van de verrassende inzichten uit het rapport is dat specialistische vakmensen nodig zijn en blijven en dat deze groep goede kansen op de arbeidsmarkt heeft en houdt. Ook wordt geconstateerd dat aandacht voor noodzakelijke generieke vaardigheden enigszins ten koste van specialistische training lijkt te gaan. Voordeel is wel dat deze aanpak meer kansen biedt voor MBO'ers om door te stromen naar het HBO.

De jury waardeert dit rapport met name vanwege de belangrijke vragen die het op zeer toegankelijke wijze beantwoordt in slechts 25 pagina's. Het rapport is zeer goed geschreven, leesbaar en toegankelijk. Daarnaast ligt aan het rapport doorwrocht werk ten grondslag en een indrukwekkende samenwerking tussen verschillende instituten en experts. Het rapport ontkracht bestaande veronderstellingen over het beroepsperspectief van specialistisch opgeleide MBO'ers. Hoewel het rapport zeker meer dan genoeg stof biedt tot nadenken over de inrichting van het MBO onderwijs in Nederland in strategische zin, was een minder sterk punt dat het rapport geen concrete handelingsperspectieven voor beleidsmakers presenteert. De jury ziet dit rapport als een lichtend voorbeeld van hoe wetenschap en onderzoeksbureaus via samenwerking in consortia zowel wetenschappelijk doorwrochte als beleidsrelevante onderzoekinzichten weten te presenteren en toegankelijk te maken.

Zoals uit bovenstaande uiteenzetting van beide rapporten duidelijk wordt, verschillen de rapporten in vele opzichten van elkaar. Tijdens de beraadslaging heeft de jury de sterke en mindere sterke kanten van elk rapport tegen elkaar afgewogen, met inachtneming van de verschillen tussen de rapporten. Uiteindelijk concludeerde de jury dat beide rapporten van een zodanig andere categorie beleidsonderzoek zijn – namelijk een grootschalig consortium van een onderzoeksbureau met universiteiten versus een lokale samenwerking tussen één bureau en een gemeente -, en dat elk rapport een aantal zeer te prefereren kenmerken heeft en een enkele minder sterke kant, dat een afweging dit jaar niet mogelijk bleek.

Na zorgvuldig en rijp beraad heeft de jury daarom uiteindelijk besloten een uitzondering te maken en beide inzendingen als winnaar van de NSV-VBO prijs voor beleidsonderzoek 2019 aan te wijzen.

Versnelde participatie en integratie van vluchtelingen: de Amsterdamse aanpak

- Regioplan: Adriaan Oostveen, Jeanine Klaver en Myrthe Born

De toekomst van vakmanschap

- Universiteit Maastricht, ROA: R. van der Velden, D. Fouarge M. Levels & C. Meng
- UvA Kohnstamm Instituut: M. Buisman, A. van der Meijden & R. Petit
- UvA AMCIS: T. Bol, J. Rozer & H. van de Werfhorst
- ECBO: M. Groeneveld, H. Smulders & A. Wetsershuis

Vanwege deze twee prijswinnaars is besloten het prijzengeld met € 500,- te verhogen, zodat elke prijswinnaar een geldbedrag van € 750,- wint. Tevens zullen de auteurs van het winnende rapport de mogelijkheid krijgen hun werk om te schrijven tot een publieksartikel op www.socialevraagstukken.nl.

DE JURY

Prof. dr. Monique Kremer (voorzitter)

Bijzonder hoogleraar Actief Burgerschap aan de Universiteit van Amsterdam
Wetenschappelijk medewerker WRR

Drs. Fons Dingelstad

Directeur Kennis bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Dr. Ton Klein

Voorzitter van de Vereniging voor Beleidsonderzoek
Directeur Oberon

Dr. Liesbet Heyse (secretaris)

Bestuurslid van de Nederlandse Sociologische Vereniging
Universitair docent sociologie aan de Rijksuniversiteit van Groningen